

Život na sídlišti - výstava v pardubickém muzeu vypráví příběh betonových snů i každodenní reality

21.11.2025 - | Krajský úřad Pardubického kraje

Sídliště změnila tvář Pardubic i život tisíců jejich obyvatel. Nová výstava Východočeského muzea s názvem Život na sídlišti: Pardubice 1945-2000 přibližuje, jak moderní čtvrti vznikaly, jak se v nich žilo - a proč nás jejich příběh stále oslovuje. Návštěvníci uvidí architektonické modely, historické fotografie, uslyší vzpomínky pamětníků a možná vyzkouší herní koutek podle legendárního autorského hřiště z Polabin. Výstava se otevírá veřejnosti v pátek 21. listopadu.

„Uvádí se, že třetina obyvatel Česka žije nebo žila na sídlišti. Je to téma, které se dotýká většiny z nás. Kurátor výstavy Jan Ivanega začal předloni mapovat historii sídlišť a jejich obyvatel. Výsledkem je právě otevřená výstava i stejnojmenná kniha,“ představuje výstavu ředitel Východočeského muzea Tomáš Libánek.

„Sídliště jsou jednou z nejviditelnějších stop poválečného vývoje našich měst. Pro mnohé z nás představují místo dětství, prvního bydlení nebo zásadních životních událostí. Jsem rád, že Východočeské muzeum otevírá výstavu, která se na tento fenomén dívá s odstupem, porozuměním i respektem. Připomíná nejen architektonické a urbanistické ambice své doby, ale především příběhy lidí, kteří v těchto čtvrtích žili a žijí,“ říká hejtman Pardubického kraje Martin Netolický, který nad výstavou převzal záštitu.

Panely a ideály

Po druhé světové válce čelily Pardubice, stejně jako celá země, dramatické přeměně. Rychle se rozvíjející průmyslové město potřebovalo tisíce nových bytů. Mezi lety 1945 a 2000 zde vyrostlo přes 23 tisíc bytů, v nichž našlo domov více než 53 tisíc lidí. Sídliště, původně zamýšlená jako moderní a racionálně uspořádané „město ve městě“, měla být symbolem nového začátku i společenského pokroku.

Architekti snů a realita všedního dne

„Výstava představuje unikátní architektonické modely ze sbírky Východočeského muzea, které ukazují, jak měla pardubická sídliště vypadat - a jak skutečně dopadla. Díky skvělé práci našich restaurátorů tak můžeme obdivovat třeba model sídliště Pravý břeh nebo pavilonové školy na Studánce,“ prozrazuje ředitel muzea Tomáš Libánek.

Návštěvníci se dozví o urbanistických vizích Jana Krásného a Miloše Návesníka, kteří formovali podobu Polabin - prvního velkého panelového sídliště na pravém břehu Labe. Modernistické ideály se zde střetávaly s realitou socialistického plánování, nedostatkem materiálu i zpožděním výstavby obchodů a škol.

Život mezi domy

Těžištěm výstavy jsou vzpomínky samotných obyvatel. „Jak se sháněl nábytek, kde si hrály děti a jak vypadal běžný den na sídlišti? Dozvíte se o improvizovaných kluzištích, typizovaných prolézačkách i o tom, proč se před provizorními obchody tvořily nekonečné fronty. Výstava zároveň připomíná, že

sídliště nebyla jen šedivá – mnohá měla svou komunitu, poetiku i estetiku,“ připomíná kurátor výstavy, historik umění Jan Ivanega.

Pro rodiny s dětmi je připraven hrací stůl urbanisty i koutek inspirovaný hřišti z Polabin, které patřily k pozoruhodným veřejným prostorům té doby.

Sídliště očima dneška

„S kritickým odstupem od doby, která zásadně ovlivnila podobu českých měst, si výstava v kontextu dnešní bytové krize klade otázku: co si můžeme z tehdejších zkušeností vzít?“ uzavírá Jan Ivanega.

Výstava v hospodářských budovách zámku potrvá do 3. ledna 2027. Vstupné je 120 korun, snížené 80 korun. Stejnojmenná kniha se prodává v muzejní pokladně nebo na e-shopu muzea.

Komentované prohlídky

Jak výstava vznikala a co přinesl výzkum, který jí předcházela? To se dozví návštěvníci speciálních komentovaných prohlídek s kurátorem výstavy Janem Ivanegou. Zvláštní pozornost pak věnuje nerealizovaným návrhům pardubických sídlišť, které se v muzeu dochovaly v podobě unikátních dobových urbanistických modelů. Podělí se také o zajímavosti, které se do instalace nevešly.

sobota 27. 12. 2025 od 14 hodin – komentovaná prohlídka výstavy Život na sídlišti (Jan Ivanega)

Kurátor výstavy Jan Ivanega přiblíží, co příprava výstavy obnáší, a zevrubně představí jednotlivé tematické okruhy zahrnuté ve výstavě. Půjde o procházku mezi modely ztělesňujícími naplněné, nerealizované i pozměněné vize podoby jednotlivých sídlišť. Na dalších zastávkách připomene kurátor fenomén umění ve veřejném prostoru a zavzpomíná na sídlištní školství. Představí i výbavu dobových interiérů. Stranou zájmu nezůstanou ani dobová hřiště.

středa 7. 1. 2026 od 9 a 15 hodin – komentovaná prohlídka výstavy Život na sídlišti v rámci Muzejní akademie (Jan Ivanega)

Kurátor Jan Ivanega a restaurátor Ondřej Zíkl na komentované prohlídce společně představí, co vše musely sbírkové předměty podstoupit, než je mohlo muzeum vystavit. Speciálně se budou věnovat mimořádně náročnému restaurování jedinečných urbanistických modelů, ale i dobových akvarelů. Prohlídka tak nabídne jedinečnou možnost nahlédnout do muzejního zákulisí a podívat se pod ruce divákům neviditelným, ale o to důležitějším restaurátorům.

sobota 24. 1. 2026 od 13 hodin – komentovaná prohlídka výstavy Život na sídlišti (Jan Ivanega)

Komentovaná prohlídka výstavy Život na sídlišti s jejím kurátorem Janem Ivanegou přiblíží zejména pozapomenuté osobnosti poválečné proměny města. Návštěvníci se seznámí s životem a dílem Miloše Návesníka a jeho kolegů z pardubického Stavoprojektu, ale nejen jeho. Věnovat se bude i projekční organizaci DRUPOS a družstevní výstavbě obecně. Ve středu zájmu prohlídky bude otázka, jak a proč vznikaly družstevní byty a co znamenalo v nich žít.

sobota 16. 5. 2026 – komentovaná procházka Tepna moderního města (Jan Ivanega)

Palackého třída je dnes poněkud zašlým bulvárem. Nebylo tomu tak vždy. Na procházce, která povede od železničního nádraží k Domu služeb, představí historik umění Jan Ivanega proměny této jedinečné páteře města od jejího původu v zemské silnici vedoucí venkovským předměstím. Důraz bude klást na systematickou proměnu třídy za socialismu, kdy se měla stát spojnicí dopravního uzlu a nově přetvářeného centra socialistických Pardubic. Věnovat se bude i jen zčásti postavenému

sídlišti Přednádraží, jehož osou Palackého třída měla být.

sobota 15. 8. 2026 od 13 hodin komentovaná prohlídka socialistické Pardubice - náměstí Budovatelů a blízké okolí (Jan Ivanega)

Masarykovo náměstí je dnes především silniční magistrálou a dopravním terminálem, který lemují chrámy konzumu a komerce – na jedné straně pojišťovna, na druhé obchodní dům. Původní účel místa, systematicky vytvářeného po druhé světové válce, byl přitom právě opačný: mělo se stát ideovým, symbolickým i doslovným centrem nových – lepších, protože socialistických – Pardubic. Komentovaná prohlídka náměstí s historikem umění Janem Ivanegou připomeneme právě tuto kapitolu.

sobota 24. 10. 2026 od 13 hodin prohlídka Umění ve veřejném prostoru na sídlišti Polabiny (Jan Ivanega)

Největší a nejkvalitnější pardubické sídliště Polabiny je, stejně jako další obytné celky z éry socialismu, i pozoruhodnou galerií dobového venkovního sochařství. Komentovaná procházka s historikem umění Janem Ivanegou připomene, jak a proč na sídlištích umělecká díla vznikala, jak je vnímali jejich současníci a jak se během čtyř dekad státního socialismu sochařství ve veřejném prostoru proměňovalo. „Kdo ví – třeba se dozvíme i něco o naší současnosti a o nás samotných,“ naznačuje Ivanega.

sobota 21. 11. 2026 - komentovaná prohlídka výstavou Život na sídlišti (Jan Ivanega)

Na další z komentovaných prohlídek výstavy Život na sídlišti se její autor a kurátor Jan Ivanega zaměří především na téma nábytku. Jak se dal nábytek za socialismu získat? Jak se vlastně vyráběl? Kolik stál? A co si z toho můžeme vzít pro naši současnost a do budoucnosti?

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/130896/zivot-na-sidlisti-vystava-v-pardubickem-muzeum-vyp-ravi-pribeh-betonovych-snu-i-kazdodenni-reality>